

אניאל

לבון, או מזכיר ההסתדרות, להלאים את משקית החבורה. תוכנית זו הוכשלה לאחר מכן עליידי רוב המפלגות, ועתה ברור כי רוב אותן המפלגות קיבלו כספישוחד מידי דן. אף שאינה בקואליציה הממשלתית, יש לחרות השפי עה רבה בכנסת. דן היה מעוניין לנטרל השפעה זו, כדי שלא תופנה נגדו. על רקע זה יש חשיבות מיוחדת לזהות אנשי חרות שפעלו בפרשה.

רמז ברור

מתרימים מטעם חרות הוזכרו בפרשה שלושה חברי-כנסת: בנימין אבניאל, יוחנן באדר וחיים לנדאו. לנדאו אין השפעה רבה. הוא נושאיכילו של מנחם בגין, ויועץ כאתר מוברי הדמוגיה השוביניסטית של חרות. אך שני האישים האחרים עוסקים בכלכלה - גם בכלכלה שדן מעוניין בה מאוד מאוד. ד"ר בנימין אבניאל הוא הח"כ היחידי של חרות ש...

עוד תל-גיבורים

זכה לתפקיד יושב-ראש של אחת מוועדות הכנסת. הוא יו"ר ועדת-הכלכלה - ווהי במיקרה החעדה האחראית, מטעם הכנסת, לכל ענייני התחבורה. בין השאר היא המפקחת על מחירי הנסיעות ודן. ליו"ר של ועדת-כנסת יש סמכויות עצומות. אין הוא סתם אדם המנהל ישיבות. הוא הקובע את סדר-היום, והוא יכול לכוון את הדיונים במידה רבה.

ליו"ר יוחנן באדר הוא חבר מרכזי של ועדת-הכספים הכלי-כולה של הכנסת, האחראית לכל ענייני תקציב-המדינה. בתפקיד זה הוא יכול להפריע (או לא להפריע) לקו זה או אחר של הממשלה, הנוגע לחברת דן. למרות עובדות אלה - ואולי בגללן - הופעלו דחקא אישים אלה כמתרימים כלפי דן. היה בכך רמז ברור, שאיש ממנהלי דן לא יכול היה להתעלם ממנו.

כזן אותו הדבר

פרשה בולה היא דוגמה קלאסית למה שמתרחש בחיים המפלגתיים בארץ. היא מוכיחה, בצורה המעשית והמוחשית ביותר, את נכונותן של כמה משענות-יסוד שהוש מעו מזה שנים מעל עמודי השבועון המסויים לגבי מישר זה:

● שאין הבדל מהותי בין המפלגות. גם כשהן מתנציחות בשצף-קצף על גבי הבמה הפוליטית, הן פועלות בשיתוף הדוק מאחורי הקלעים.

● שאין במישר זה אופוזיציה יעילה, כי כל המפלגות ניוונות מאותם המקורות הכספיים, החל במגזית היהודית המאוחדת וכלה בקואופרטיב דן. שתיות מפלגות שלא הוזכרו במישרין בפרשה, כגון רפ"י ומפ"ם, מעוררת מחשבה.

● הפרציה של המפלגות, המהווה את המישר הקיים, ניוונה מן השלל הנלקח מן הציבור. המפלגות שותפות בלקיחת השלל (במיקרה זה מכיסו של הנוסע) - והחיתוכ בניניהן נוסף רק על חלוקת השלל ביניהן לבין עצמן.

בהשגת ההלחאה היה אחד מראשי אחדות-העבודה. לא נשאר ספק כי אמנם היה זה תשלום של שוחד. בישראל משלמים כיום על הלהאות ריבית של כ-18%. דן נתן את ההלחאה, בסך 100 אלף לירות, בלי ריבית. השר לא הכחיש עובדה זו. כלומר: אפילו הוזכרה ההלחאה כעבור חצי שנה, מהזה איגביית הריבית באקשיש של כעשרת אלפים לירות. כי דן עצמו שלם ריבית בשביל הכסף שלוה - בעוד שלא גבה ריבית מאחדות-העבודה. אחדות-העבודה עצמה הפרה השבוע את שתיותה, נימקה את המעשה העכור בצורה מחפירה ומחמירה. טענה היא: הכסף לא ניתן למפלגה בתור שכזו, אלא לשלושה קיבור צים. שחלקם ניווק בתקריות-גבול. המפלגה לא התביישה אפילו להזכיר את חללי אותה תקרית, וגם שר-המשפטים נאלץ לחזור על כך, בצטטו את המיסמכים.

אין מנוס ממסקנה עגומה מאוד: שכדי לחפות על מעשה של שוחד, מוכנה אחדות-העבודה להסתמך על קורבנות משקייהספר ועל חללי-הגבול.

תל-גיבורים שניה

זה זה מזכיר בצורה בלתי-נעימה ביותר את פרשת תל-גיבורים. ואכן, יש הרבה נקודות מקבילות לפרשת אלה. בין השאר:

- בשני המיקרים ניצלה מפלגה משרד ממשלתי, שהיא שלטה בו, כדי להשיג כסף מן הגופים הכלכליים התלויים בחסדי משרדים אלה. כלומר: המנגנון הממשלתי גויס כדי להשיג שוחד לממן המנגנון המפלגתי.
- אחרי שנתגלה השוחד בתל-גיבורים, הודרוה המפדיל למצוא מטרה חיובית שלמענה ניגבה, כביכול, השוחד. או היתה זאת ישיבה, כביכול. בפרשת דן נמצאו קיבורייספר. (בין המפלגה ובין הקיבוצים קיימת הנהלת-חשבונות כל כך מסובכת, של הענקות מחד ותרומות מאידך, עד שאין כל אפשרות להוכיח לאן הלך הכסף באמת, בסופו של דבר.)
- בשני המיקרים הופסקה החקירה המסטרית בשלב מוקדם, לפני שהגיעה לצמרת המפלגתית.
- יש רק הבדל אחד: בפרשת תל-גיבורים נאלצה הממשלה, למרות כל ההתלבטויות, למנות ועדת-חקירה (השופט גולן). אחרי שהתעוררה דעת-הקהל. הפעם אין הממשלה מתכוננת לעשות אף זאת. היא פשוט מקחה כי אוירת הפורים ועל-לית אייבי נתן הסיחו את דעת הציבור די הצורך, כדי לעבור על כך לסדר-היום.

שתיקה בהידאה

יש לתקוזה זו על מה לסמוך. כי אחת התופעות הבולות בכל הפרשה היא שתיותן הבולטת של המפלגות, ובעיקר שתיותן של מפלגות האופוזיציה. רק סיעה אחת - סיעת העולם הזה - כוח חדש - הגיר שה הצעה דחופה לסדר-היום (שנשיאות הכנסת שללה את דחיפותה, ובכך נמסר את הכללתה בסדר-היום). רק שני

עורם לא מיהרה הממשלה לענות על שאילתא אופוזיציונית במהירות כה רבה, כמו שענתה השבוע על שאילתא של אורי אבנרי בדבר פרשה-השחיתות בקואור-פרטיב דן. פחות מ-48 שעות אחרי שהוגשה השאילתא, נשא שר-המשפטים הרצאה ארוכה בכנסת כתשובה עליה. כמו בכל הופעותיו של שר-המשפטים החדש עד כה, הצטיין הוא גם הפעם בזהירות הוגנת. הוא לא החליק על הדברים, לא טען דברים שאין להם כיסוי. הוא גם לא ענה על דברים שלא יכול היה לענות עליהם מבלי לאנוס את העובדות.

עיקר תשובתו: ההליכים נגד ארבעת מנהלי דן, בפרשת שיחוד הרופא הממשלתי, הופסקו בגלל "שגיאה". לא נמצאה שום סיבה סבירה לשגיאה זו, ומשרד-המשפטים מצטער עליה. אין אפשרות חוקית לחדש הליכים משפטיים שהופסקו.

מיד לאחר מכן ענה יעקוב-שמשוון שפירא לשאילתא של ח"כ אגודת-ישראל שלמה גרוס. שאילתא זו התייחסה לאיר-הגשת תביעה נגד מי שהיה מנהל משרד-התחבורה, עסקן אחדות-העבודה פינחס גינזבורג, בעתן שוחד. גרוס, כמו אבנרי, הסתמך על גילויי יאיר קוטלר בעתון הארץ (העולם הזה 1487), בדבר הלהאה של 100 אלף ל"י שנתן דן לאחדות-העבודה.

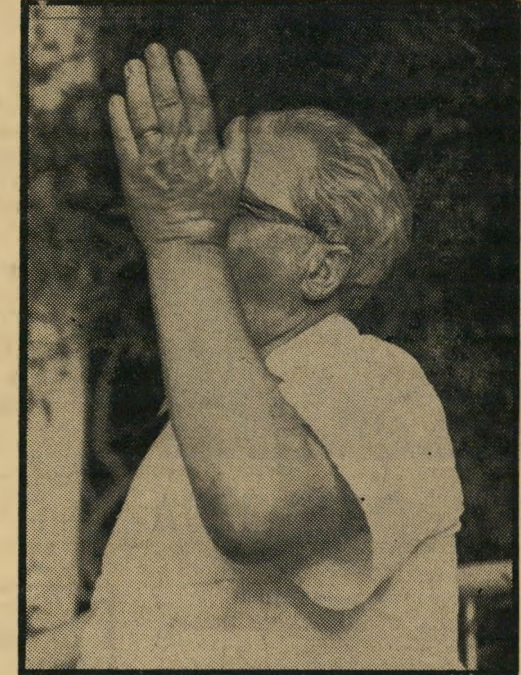
תשובת השר: כאשר נתגלה הדבר לראשונה למשטרה, כבר עברו למעלה משלוש שנים מאז התארכים שהופיעו הצקים הגדונים. תקופת-ההתיישנות על עבירת-שוחד היתה אז שלוש שנים. מכיון שכך, לא היה טעם לפתוח בחקירה משטרתית, והדבר לא בורר.

מבחינה פורמלית, היו שתי התשובות של השר בסדר גמור. אולם מבחינה ציבורית, הן העלו שאלות חמורות עוד יותר.

מדוע הופסקה החקירה?

ה' השר אישר, בדבריו, את כל הטענות שהועלו עליידי הארץ - ולמעשה אף הוסיף עליהן. לאור העובדות שנמסרו עליידי, מתעוררות השאלות הבאות:

● מדוע קרתה "שגיאה" של הפרקליטות (הפסקת ההלי-

באדר

כים נגד מנהלי דן) דחקא בפרשה שבה נתעורר חשד של שוחד נגד משרדי-ממשלה ונגד רוב המפלגות בארץ? רק פתי יאמין כי אין קשר בין שני הדברים. לא יכול להיות שום ספק כי ההליכים המשפטיים וחקירות המשטרה הופסקו כדי למנוע סיבוך ראשי-מפלגות בענייני שוחד.

● אם לא היתה אפשרות משפטית להגיש משפט פילי נגד מנהל משרד-התחבורה, בשל ההתיישנות - מדוע לא מינתה הממשלה ועדת-חקירה, כדי לברר את הדברים לפחות מבחינה ציבורית?

השר לא התייחס לתשלומי-השוחד שפיורה הנהלת דן למפלגות השונות, ערב הבחירות של 1959 ו-1961, במסחה של תרומות לבטאונים שאיש לא שמע עליהם. הוא גם לא הכחיש שתרומות אלה נתגלו בחקירת המשטרה. איך הוכנסו סכומים אלה לספרים? האם נלקחו בחשבון בחישוב מחירי-הנסיעות? האם שילם עבורם הנוסע? האם ירדו מחשבון מסי-הכנסה?

דם ושקמונים

אחד המעורבים בפרשה, המנהל-הכללי של משרד-התחבורה דאו, פינחס גינזבורג, פירסם בינתיים הכחשה משלו (ראה מדור מכתבים). הכחשה זו אישרה אף היא את עיקר הדברים. גינזבורג טען שלא היה מעורב אישית בפרשה. בכך הוא רק מחוק שמעוזה, הרוחת בזה, כי המטפל הראשי